

Synteza logiczna w zadaniach, pojęcia podstawowe

TADEUSZ ŁUBA

FUNKCJA BOOLOWSKA , UKŁADY KOMBINACYJNE, MIMIMALIZACJA, REDUKCJA ARGUMENTÓW, DEKOMPOZYCJA FUNKCJONALNA I LINIOWA, ANALIZA DANYCH, REDUKCJA ATRYBUTÓW

Omówione w podręczniku „Synteza logiczna” metody syntezy i symulacji układów logicznych dotyczą najważniejszych i aktualnych problemów projektowania układów cyfrowych (w technologiach programowalnych układów FPGA). Większość z nich wymaga stosowania zaawansowanych algorytmów wykorzystujących najnowsze metody redukcji argumentów i dekompozycji funkcjonalnej przystosowane do obliczeń praktycznych. Programy oparte na tych algorytmach są zamieszczone w katalogu „Komputerowe narzędzia syntezy logicznej”. Dużą pomocą w zrozumieniu ich działania jest zbiór zadań pt.: „Synteza logiczna w zadaniach”. Materiały tego zbioru, w szczególności dotyczące weryfikacji obliczeń, nie powstałyby bez nieocenionej pomocy dr. inż. Bogdana Zbierchowskiego.

Spis treści

1	Pojęcia podstawowe.....	2
1.1.	Zadania z rozwiązaniami.....	2
1.2.	Zadania do samodzielnego rozwiązania	5

1 Pojęcia podstawowe

1.1. Zadania z rozwiązaniami

Zadanie 1.1

Wykazać, że $(x + y)(\bar{x} + z) = xz + \bar{x}y$

Rozwiązanie

$$\begin{aligned} LHS &= x\bar{x} + xz + \bar{x}y + yz = xz + \bar{x}y + yz = xz + \bar{x}y + 1 \cdot yz = xz + \bar{x}y + (x + \bar{x}) \cdot yz = \\ &= xz + \bar{x}y + xyz + \bar{x}yz = xz + xyz + \bar{x}y + \bar{x}yz = xz(1 + y) + \bar{x}y(1 + z) = xz + \bar{x}y = \\ &= RHS \end{aligned}$$

W przekształceniach wykorzystano następujące własności Algebry Boole'a:

$$a + \bar{a} = 1 \quad ab + ac = a(b + c) \quad a + 1 = 1$$

Zadanie 1.2

Podane wyrażenie typu „iloczyn sum”:

$$(A + B + \bar{C})(A + B + D)(A + B + E)(A + \bar{D} + E)(\bar{A} + C)$$

przedstawić w postaci sumy iloczynów. Skorzystać ze wzoru: $(x + y)(\bar{x} + z) = xz + \bar{x}y$.

Rozwiązanie

$$\begin{aligned} (A + B + \bar{C})(A + B + D)(A + B + E)(A + \bar{D} + E)(\bar{A} + C) &= (A + B + \bar{C}DE)(AC + \bar{A}(\bar{D} + E)) = \\ &= (A + B + \bar{C}DE)(AC + \bar{A}\bar{D} + \bar{A}E) = AC + ABC + \bar{A}B\bar{D} + \bar{A}BE + \bar{A}\bar{C}DE = \\ &= AC + \bar{A}B\bar{D} + \bar{A}BE + \bar{A}\bar{C}DE \end{aligned}$$

Zadanie 1.3

W zbiorze $S = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8\}$ następujące pary są zgodne: (1,3), (1,7), (2,5), (2,8), (3,4), (3,5), (3,6), (4,5), (4,6), (5,7), (5,8), (6,7), (6,8). Obliczyć (sensowną metodą) wszystkie maksymalne klasy zgodności.

Rozwiązanie

Par zgodnych jest 13, par sprzecznych jest 14. Ze względu na dużą liczbę par, lepszą metodą będzie metoda par zgodnych, wykorzystująca algorytm tworzenia RKZ.

$S_1 = \emptyset$	$\{1\}$
$S_2 = \emptyset$	$\{2\}\{1\}$
$S_3 = \{1\}$	$\{1,3\}\{2\}$
$S_4 = \{3\}$	$\{3,4\}\{1,3\}\{2\}$
$S_5 = \{2,3,4\}$	$\{3,4,5\} \{3,5\} \{2,5\} \{1,3\}$
$S_6 = \{3,4\}$	$\{3,4,6\}\{3,4,5\}\{2,5\}\{1,3\}$
$S_7 = \{1,5,6\}$	$\{6,7\}\{5,7\} \{1,7\}\{3,4,6\}\{3,4,5\}\{2,5\}\{1, 3\}$
$S_8 = \{2,5,6\}$	$\{6,8\} \{5,8\} \{2,5,8\}\{6,7\}\{5,7\} \{1,7\}\{3,4,6\}\{3,4,5\}\{1,3\}$

Ostatni krok algorytmu reprezentuje maksymalne klasy zgodności MKZ = $\{1,3\}, \{1,7\}, \{5,7\}, \{6,7\}, \{6,8\}, \{2,5,8\}, \{3,4,5\}, \{3,4,6\}$.

Spróbujemy dodatkowo sprawdzić wynik metodą par sprzecznych. W tym celu wyznaczamy pary sprzeczne (na podstawie danych par zgodnych), z nich tworzymy formułę boolowską i odpowiednio ją przekształcamy.

$$\begin{aligned}
& (1+2)(1+4)(1+5)(1+6)(2+3)(2+4)(2+6)(2+7)(3+7)(3+8)(4+7)(4+8)(5+6)(7+8) = \\
& (1+24568)(2+3467)(7+34)(8+34)(5+6)(7+8) = (12+13467+24568+2345678)(78+34)(5+6)(7+8) = \\
& (12+13467+24568+2345678)(78+78+347+348)(5+6) = \\
& (12+13467+24568+2345678)(578+678+3457+3467+3458+3468) = \\
& 12578+12678+123457+123467+123458+123468+1345678+134678+134567+13467+1345678+134678+24567 \\
& 8+245678+2345678+2345678+234568+234568
\end{aligned}$$

W celu wyznaczenia klas zgodnych w kolejnym kroku należy ze zbioru wszystkich stanów kolejno odjąć uzyskane w ostatecznym wyrażeniu pojedyncze zbiory stanów niezgodnych. Stąd:

$$\begin{aligned}
\{1,2,3,4,5,6,7,8\} - 12578 &= 346 \\
\{1,2,3,4,5,6,7,8\} - 12678 &= 345 \\
\{1,2,3,4,5,6,7,8\} - 123457 &= 68 \\
\{1,2,3,4,5,6,7,8\} - 123458 &= 67 \\
\{1,2,3,4,5,6,7,8\} - 123468 &= 57 \\
\{1,2,3,4,5,6,7,8\} - 13467 &= 258 \\
\{1,2,3,4,5,6,7,8\} - 245678 &= 13 \\
\{1,2,3,4,5,6,7,8\} - 234568 &= 17
\end{aligned}$$

Ostatecznie uzyskaliśmy identyczne maksymalne klasy zgodności

$$MKZ = \{346\}, \{345\}, \{68\}, \{67\}, \{57\}, \{258\}, \{13\}, \{17\}.$$

Zadanie 1.4

Dla następujących pary sprzecznych: (1,6), (2,3), (2,7), (4,6), (4,7), (5,6), (5,7), należy obliczyć maksymalne klasy zgodności.

Rozwiązanie

Obliczamy wyrażenie boolowskie typu „koniunkcja sum”:

$$\begin{aligned} & (v_1 + v_6)(v_2 + v_3)(v_2 + v_7)(v_4 + v_6)(v_4 + v_7)(v_5 + v_6)(v_5 + v_7) = (v_1 + v_6)(v_2 + v_3v_7)(v_4 + v_6v_7)(v_5 + v_6v_7) = \\ & = (v_1v_2 + v_1v_3v_7 + v_2v_6 + v_3v_6v_7)(v_4v_5 + v_4v_6v_7 + v_5v_6v_7 + v_6v_7) = \\ & = (v_1v_2 + v_1v_3v_7 + v_2v_6 + v_3v_6v_7)(v_4v_5 + v_4v_6v_7 + v_6v_7) = (v_1v_2 + v_1v_3v_7 + v_2v_6 + v_3v_6v_7)(v_4v_5 + v_6v_7) = \\ & = v_1v_2v_4v_5 + v_1v_2v_6v_7 + v_1v_3v_4v_5v_7 + v_1v_3v_6v_7 + v_2v_4v_5v_6 + v_2v_6v_7 + v_3v_4v_5v_6v_7 + v_3v_6v_7 = \\ & = v_1v_2v_4v_5 + v_1v_3v_4v_5v_7 + v_2v_4v_5v_6 + v_2v_6v_7 + v_3v_6v_7 \end{aligned}$$

Uzupełniając zbiory reprezentowane przez składniki obliczonego wyrażenia typu „suma iloczynów” uzyskujemy Maksymalne Klasy Zgodności:

$$\{v_1, v_2, v_3, v_4, v_5, v_6, v_7\} - \{v_1, v_2, v_4, v_5\} = \{v_3, v_6, v_7\}$$

$$\{v_1, v_2, v_3, v_4, v_5, v_6, v_7\} - \{v_1, v_3, v_4, v_5, v_7\} = \{v_2, v_6\}$$

$$\{v_1, v_2, v_3, v_4, v_5, v_6, v_7\} - \{v_2, v_4, v_5, v_6\} = \{v_1, v_3, v_7\}$$

$$\{v_1, v_2, v_3, v_4, v_5, v_6, v_7\} - \{v_2, v_6, v_7\} = \{v_1, v_3, v_4, v_5\}$$

$$\{v_1, v_2, v_3, v_4, v_5, v_6, v_7\} - \{v_3, v_6, v_7\} = \{v_1, v_2, v_4, v_5\}$$

Zadanie 1.5

Trzeba skompletować ekipę do naprawy stacji radarowej zainstalowanej na Marsie. Ponieważ pojazd MarsUlog może zabrać ograniczoną liczbę pasażerów, członków ekipy należy wybrać spośród 5 specjalistów $S_1, \dots, S_5$ tak, aby ekipa reprezentowała niezbędne do tego celu umiejętności oznaczone A, B, C, D, E. Wiedząc, że specjalista:

S_1 reprezentuje specjalności: A, C, E;

S_2 reprezentuje: B, E;

S_3 reprezentuje: C, E;

S_4 reprezentuje: A, D;

S_5 reprezentuje: B, C, D;

obliczyć wszystkie nie nadmiarowe ekipy specjalistów do wykonania tego zadania.

Rozwiązanie

W celu obliczenia wszystkich nienadmiarowych ekip tworzymy tablicę pokryć (tab. 1.1).

Tablica 1.1

	S_1	S_2	S_3	S_4	S_5	
A	1	0	0	1	0	$S_1 S_4$
B	0	1	0	0	1	$S_2 S_5$
C	1	0	1	0	1	$S_1 S_3 S_5$
D	0	0	0	1	1	$S_4 S_5$
E	1	1	1	0	0	$S_1 S_2 S_3$

Następnie uzyskane z tej tablicy wyrażenie CNF przekształcamy do postaci DNF:

$$(S_4 + S_1)(S_4 + S_5)(S_1 + S_3 + S_2)(S_1 + S_3 + S_5)(S_2 + S_5) = (S_4 + S_1 S_5)(S_1 + S_3 + S_2 S_5)(S_2 + S_5) = (S_1 S_4 + S_3 S_4 + S_2 S_4 S_5 + S_1 S_5 + S_1 S_3 S_5 + S_1 S_2 S_5)(S_2 + S_5) = S_1 S_2 S_4 + S_2 S_3 S_4 + S_2 S_4 S_5 + S_1 S_2 S_5 + S_1 S_4 S_5 + S_3 S_4 S_5 + S_2 S_4 S_5 + S_1 S_5$$

Na tej podstawie uzyskujemy wszystkie nienadmiarowe ekipy specjalistów:

$$\{S_1 S_5\}; \{S_1 S_2 S_4\}; \{S_2 S_3 S_4\}; \{S_2 S_4 S_5\}; \{S_3 S_4 S_5\}.$$

1.2. Zadania do samodzielnego rozwiązania

Zadanie 1.6

Za pomocą przekształceń algebraicznych znajdź najprostszą postać następujących wyrażeń logicznych:

- $xz + \bar{x}\bar{y}z + yz$,
- $(\bar{a} + b)(a + c)(a + \bar{c})$,
- $\bar{a}b + \bar{a}c + \bar{b}c + ab + a\bar{c}$.

Zadanie 1.7

Stosując przekształcenia algebraiczne, znajdź najprostszą postać następujących wyrażeń logicznych:

- $\bar{x}\bar{y} + xy + \bar{x}y$,
- $(x + y)(x + \bar{y})$,
- $\bar{x} + xy + x\bar{z} + x\bar{y}\bar{z}$,
- $\overline{(x + y)}(\bar{x} + \bar{y})$,
- $\bar{a} + \bar{d} + (b + ad)(c + d)$,
- $xy + \bar{x}y\bar{z} + yz$,
- $\bar{x}(y\bar{z} + x)(\bar{y} + z)$,
- $(a + \bar{b}\bar{c})(ac + \bar{c}(b + \bar{b}))$.

Zadanie 1.8

Znajdź negację następujących wyrażeń logicznych:

a) $a\bar{b} + \bar{a}b$,

b) $(a\bar{b} + c)\bar{d} + e$,

c) $(x + \bar{y} + z)(\bar{x} + \bar{z})(x + y)$.

Zadanie 1.9

W zbiorze $S = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8\}$ następujące pary są zgodne: (1,3), (1,7), (2,5), (2,8), (3,4), (3,5), (3,6), (4,5), (4,6), (5,7), (5,8), (6,7), (6,8). Obliczyć metodą par sprzecznych wszystkie maksymalne klasy zgodności.

Zadanie 1.10

Na wydziale DMS są prowadzone przedmioty A, B, C, D, E. Profesor P1 może nauczać tylko przedmiotu A,

P2 naucza przedmiotów A, D, E;

P3 naucza przedmiotów B, C, D;

P4 naucza przedmiotów A, B, C;

P5 naucza przedmiotów C, E;

Obliczyć wszystkie nienadmiarowe ekipy profesorów do poprowadzenia wszystkich wykładów.

Zadanie 1.11

W celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju każdą z pięciu największych elektrowni przystosowano do zasilania 6 regionów R_1 do R_6 wg następującego schematu:

elektrownia e_1 obsługuje regiony R_5, R_6 ; $e_2 - R_1, R_2, R_5, R_6$; $e_3 - R_1, R_3, R_4$; $e_4 - R_3, R_4, R_5, R_6$;

$e_5 - R_1, R_2, R_4, R_6$.

Obliczyć wszystkie maksymalne zbiory elektrowni, które mogą być jednocześnie konserwowane bez zagrożenia dostarczenia energii do wszystkich regionów.

Tablica 4.2

		x			
		0	1	0	1
S					
A 1,3,4	B/C	A	0	0	
B 2,5,6,8	C	C	1	1	
C 5,6,7	B	B	1	0	
		S	y		

		x			
		0	1	0	1
q_1q_0					
00	11	00	0	0	
01	11	11	1	1	
11	01	01	1	0	
		$q'_1q'_0$	y		

		x			
		0	1	0	1
q_1q_0					
00	11	00	0	0	
01	11	11	1	1	
11	01	01	1	0	
10	--	--	--	--	
		$q'_1q'_0$	y		

Z tab. 4.8c bezpośrednio można wyznaczyć funkcje wzbudzeń dla przerzutników typu D (4.9). Funkcja wyjściowa jest taka, jaką obliczono dla realizacji D.

$$D_1 = \bar{q}_1\bar{x} + \bar{q}_1q_2 \quad D_0 = \bar{q}_1 + q_2 \quad y = q_2\bar{x} + \bar{q}_1q_2$$

Do wyznaczenia funkcji wzbudzeń dla realizacji na przerzutnikach JK Tab. 4.8c została przekształcona (zgodnie z macierzą wzbudzeń dla przerzutnika JK) do tablic Karnaugh (tab. 4.10)

Tablica 4.3

		x			
		0	1	0	1
q_1q_0					
00	1	0	0	0	
01	1	1	1	1	
11	0	0	1	0	
10	-	-	-	-	
		D_1	y		

Tablica 4.4

		x	
		0	1
q_1q_0			
00	1	1	
01	1	1	
11	-	-	
10	-	-	
		J_1	

$$J_1 = 1$$

		x	
		0	1
q_1q_0			
00	-	-	
01	-	-	
11	1	1	
10	-	-	
		K_1	

$$K_1 = 1$$

		x	
		0	1
q_1q_0			
00	1	0	
01	-	-	

11	-	-
10	-	-

J_0

$$J_0 = \bar{x}$$

	x	
	0	1
q_1q_0		
00	-	-
01	0	0
11	0	0
10	-	-

K_0

$$K_0 = 0$$